

Ügyiratszám: NAIH-807-9/2023

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

Jelentése

az ELMŰ Hálózat Kft.

közérdekű adatok nyilvánosságának biztosításával kapcsolatos kötelezettségei tárgyában

Állampolgári bejelentés érkezett a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben a Bejelentő azt sérelmezte, hogy Kismaros településen az „áramkimaradásokkal” kapcsolatos adatigényét nem teljesítette az ELMŰ Hálózat Kft.

1. A vizsgálat tárgya és menete

A Bejelentő 2022. július 6-án adatigényt nyújtott be az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.-hez, amelyet 2022. július 13-án továbbítottak az Elmű Hálózati Kft. részére:

„Kismaros településen 2021. január 1-től 2022. június 30-ig terjedő időszakban

- 1) Mely időpontokban volt áramszünet (szolgáltatás kimaradás)*
- 2) Az egyes áramkimaradások mennyi ideig tartottak?*
- 3) Az egyes áramkimaradásoknak mi volt az oka?”*

A Bejelentő részére az E.ON Ügyfélszolgálat Kft. (info@aram.eon.hu) az érdemi válaszadáshoz a felhasználó pontos nevét, a bejelentésre vonatkozó pontos címet, a felhasználó azonosító számát kérte megadni.

Tájékoztatott arról is, amennyiben a Bejelentő nem rendelkezik meghatalmazással a fogyasztási helyvel kapcsolatban az ügyintézéshez, úgy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) értelmében – szerződéssel kapcsolatos információkat nem áll módjukban kiadni.

Tájékoztatott a Bejelentőt, hogy a meghatalmazásnak mely adatokat kell tartalmaznia.

A Hatóság az Infotv. 38. § (3) bekezdésének a) pontja alapján vizsgálatot folytatott le, amelynek keretében megkereséseket bocsátott ki.

Az ELMŰ Hálózati Kft. a megkeresésre a következőkről tájékoztatta a Hatóságot:

A Bejelentő levelét – egyedi ügyintézői hiba miatt – felhasználási helyet érintő üzemszünettel kapcsolatos bejelentésként és nem közérdekű adat megismerése iránti igényként kezelték, ezért kérték be a felhasználói hely és a Bejelentő azonosításához szükséges személyes adatokat.

A közérdekű adatigény teljesíthetőségével kapcsolatban kifejtette, hogy az elosztói engedélyes tevékenységét a Magyar Energetikai- és Közműszabályozási Hivatal (a továbbiakban MEKH) által kiadott működési engedély, a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. tv. (a továbbiakban: Vet.), és annak végrehajtására kiadott 273/2007. (X.19.) Kormányrendelet, a speciális iparági jogszabályok és a Ptk. alapján végzi.

Véleménye szerint a megjelölt jogszabályok nem határoznak meg olyan közfeladatot, melyet az ELMŰ Hálózat Kft.-nek kell ellátnia, mivel egyfelől az általa nyújtott villamosenergia-elosztás, mint szolgáltatás a jogszabályok által szabályozott és a MEKH által felügyelt, a kiadott engedély alapján végzett tevékenység. Ezzel együtt a villamos energia elosztás nem az Infotv. 26. § (1) bekezdése szerinti állami vagy önkormányzati feladat. A villamos energia elosztás tekintetében nincs olyan jogszabály, vagy állam, illetve önkormányzattal kötött szerződés, amely kijelölné a hálózati engedélyest ilyen szolgáltatás nyújtására, mint közfeladat ellátására.

Másrészt a Vet. 58. §-a ugyan az elosztói engedélyes számára az engedélyben foglaltaknak megfelelő tartamú szerződés megkötésére irányuló kötelezettséget állapít meg a hozzá csatlakozási igénnyel forduló felhasználókkal, azonban a felhasználót ilyen szerződéskötési kötelezettség nem terheli. Az ELMŰ Kft. nem kötelezően nyújtandó, más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújt.

A fentiek alapján az ELMŰ Hálózati Kft. álláspontja szerint nem címzettje az információs szabadsággal kapcsolatos jogszabályi előírásoknak.

Tájékoztatva arról is a Hatóságot, hogy a villamosenergia-ellátás tervezett szüneteltetéséről szóló értesítés az ELMŰ Hálózati Kft. elosztói szabályzatában előírt feladata, melyről a fogyasztók egyedi értesítésén túl, a honlapon keresztül is tájékoztatást nyújt. A tervezett áramszünetek időpontjai nyilvánosan hozzáférhetőek az ELMŰ Hálózati Kft. honlapján.

Ezt követően a Hatóság megkereste a MEKH elnökét, hogy megismerhesse az ügygel kapcsolatban az álláspontját.

A MEKH elnöke tájékoztatta a Hatóságot, hogy jelenleg villamos energia egyetemes szolgáltatói engedéllyel az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. és az E.ON Áramszolgáltató Kft. rendelkezik. Az ELMŰ Hálózati Kft.-nél, mint elosztói engedélyesnél a konkrét áramkimaradások számával és időtartamával kapcsolatban a Vet. 57/A. §-a szerint a MEKH határozatában az engedélyes tevékenységének minimális minőségi követelményeire és elvárt színvonalára vonatkozó minőségi mutatókat állapít meg. A hálózati engedélyesek éves jelentései alapján ellátás-megbízhatósági értékelések készülnek, amelyek információkat tartalmaznak az ellátás folyamatosságáról, a minőségi követelményekről a villamosenergia-ellátásban bekövetkezett kiesésekről.

A MEKH megerősítette, hogy az ELMŰ Hálózati Kft., mint elosztói engedélyes az energetikai ágazati szabályozás szerinti esetkörökben együttműködik az egyetemes szolgáltatóval, ugyanakkor tevékenységei és szolgáltatásai ezen túlmutatnak. Az ELMŰ Hálózat Kft. az elosztói engedélyesi tevékenysége során köteles betartani a tevékenységére vonatkozó minden jogszabályi és hatósági határozatokban megjelenő ágazati és egyéb szabályt.

A tényállás további tisztázása érdekében a Hatóság megkereste az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt.-t, (a továbbiakban: MVM Next) mint egyetemes szolgáltatót Kismaros települést érintő villamos energia-ellátás és áramszolgáltatás kimaradása tárgyában.

Az MVM Next tájékoztatta a Hatóságot, hogy a szolgáltatás kimaradására vonatkozó adatokat az elosztói hálózati engedélyes kezeli, azok nála állnak rendelkezésre.

A Vet. 29. § (1) bekezdése értelmében az elosztás keretében az elosztó feladata többek között a működési engedélyében meghatározott hálózat zavartalan és biztonságos működtetése, a villamos energia továbbítása a felhasználóhoz, az adott terület elosztóhálózatának üzemeltetése, karbantartása, valamint szükség esetén annak fejlesztése. Az elosztói hálózathoz való hozzáférés megtagadását, a már lekötött szállítások korlátozását, csökkentését, szüneteltetését, illetve ezekről való értesítés, tájékoztatás szabályait a Vet. 36. §-a, a részletes szabályokat az Elosztói Szabályzat határozza meg.

Az MVM Next az ELMŰ Hálózat Kft. közötti jogviszonnyal kapcsolatban a következőket közölte: A Vet. 63. § (1)-(2) bekezdése értelmében a villamosenergia-kereskedő a felhasználóval történő közös megegyezés esetén, az egyetemes szolgáltató a felhasználó igénye esetén köteles a felhasználó hálózati csatlakozási, hálózathasználati és villamosenergia-vásárlási szerződéseinek

megbízottként történő összevont kezelésére. A kereskedő és az elosztó hálózati engedélyes ezen kötelezettség teljesítése érdekében az üzletszabályzatukban meghatározott feltételek szerint megállapodást kötnek.

A Vet. rendelkezéseire tekintettel az MVM Next és az ELMŰ Hálózat Kft. a villamos energiával ellátott felhasználókkal kapcsolatos szerződéskötési, elszámolási és számlázási feladatok szabályozására együttműködési megállapodással rendelkezik.

Az együttműködési körbe a szolgáltatás kimaradására vonatkozó megkeresések intézése nem tartozik bele, annak teljesítése az elosztó hálózati engedélyes feladata a jogszabályokban, szabályzatokban meghatározottak szerint.

2. A Hatóság megállapításai

2.1. Villamosenergia-szolgáltatás, mint közfeladat

A villamosenergia-szolgáltatás a köznapi értelemben a villamos energiának a felhasználókhöz történő eljuttatását jelenti. A villamosenergia-szolgáltatás fogalmába beletartozik a termelés, a szállítás, az elosztás, a kereskedelem, az elosztórendszer üzemeltetése, a villamos energia értékesítése felhasználóknak és viszonteladóknak, a villamosenergia-bróker vagy –ügynök tevékenység, a villamosenergia-tőzsde és a villamosenergia-átviteli kapacitás tőzsdéjének működtetése. A fentiek alapján a szolgáltatók fő feladatai közé tartozik az elosztás, amely az elosztó-hálózat üzemeltetését, a közvilágítás karbantartását és a villamosenergia-értékesítést jelenti, míg a szolgáltatás körébe a kereskedelem, a számlázás és a fogyasztói kapcsolatok fenntartása sorolható. Ezeket a fogalmakat tükrözi a Vet. is, amely szerint az elosztás a villamos energiának az elosztó hálózatokon történő továbbítása, a felhasználókhöz történő eljuttatása, illetve az ehhez kapcsolódó minden olyan műszaki és gazdasági tevékenység, amely a villamos energia megfelelő minőségű továbbítása érdekében szükséges.¹

Az állam, - mint a villamos energia szolgáltatás közfeladatának címzettje - a villamos energia szolgáltatást törvényi szinten szabályozta és kimondta, hogy *„Az Országgyűlés a hatékonyan működő villamosenergia-versenypiac kialakítása, az energiahatékonyság, az energiatakarékosság elveinek a fenntartható fejlődés érdekében történő érvényesítése, a felhasználók biztonságos, zavartalan, megfelelő minőségű és átlátható költség szerkezetű villamosenergia-ellátása, a magyar villamosenergia-piacnak az Európai Közösség egységesülő villamos energia piacaiba történő integrációja, az Európai Közösségek jogszabályainak való megfelelés, és a mindezek megvalósítását biztosító, az objektív, átlátható és az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő szabályozás kialakítása érdekében a következő törvényt alkotja”*

A villamosenergia-szolgáltatás tartalmát a Vet. 2. § (1) bekezdése szabályozza:

„E törvény alkalmazási köre kiterjed

- a) a villamos energia termelésére, átvitelére, elosztására, kereskedelmére, fogyasztására, továbbadására,*
- b) a villamosenergia-rendszer irányítására,*
- c) a villamosmű, az összekötő és a felhasználói berendezés, valamint a termelői vezeték, magánvezeték és a közvetlen vezeték építésére, üzemeltetésére, használatbavételére, fennmaradására és megszüntetésére,*
- d) az e törvény szerint engedélyköteles és az e törvényben szabályozott engedély nélkül végezhető tevékenységeket végzőkre, az e törvény szerint engedélyköteles tevékenység egy részét kiszervezés alapján végzőkre, az e törvény szerinti engedély vagy hozzájárulás iránti kérelmet benyújtókra a kérelem elbírálásáig, az e törvény szerint engedélyköteles tevékenységet engedély nélkül végzőkre, az integrált villamosenergia-ipari vállalkozásokra, a villamosenergia-felhasználókra, a villamosenergia-vételezőkre, a villamosenergia-ipari vállalkozásban részesedést, befolyást vagy irányítást szerezni kívánókra, amennyiben a tervezett jogügylet megvalósítását e törvény bejelentéshez vagy előzetes hivatali hozzájáruláshoz vagy jóváhagyáshoz köti, az átviteli hálózat tulajdonosára, az átviteli tevékenységhez szükséges*

¹ Árva Zsuzsanna: A hálózatosság és határai: villamosenergia-ellátási közszolgáltatás (195-196. oldal)

kapacitású elektronikus hírközlő hálózati elemek, így különösen szálpárok (a továbbiakban együtt: elektronikus hírközlő hálózati elemek) tulajdonosára, az engedélyköteles tevékenység végzéséhez szükséges eszköz tulajdonosára, valamint az e törvény hatálya alá eső természetes személyek, jogi személyek közötti jogviszonyokra.

2.2. Az elosztói engedélyes, mint közfeladatot ellátó szerv

Az ELMŰ Hálózat Kft. a MEKH által kiadott működési engedéllyel rendelkezik, mint elosztói engedélyes. A Hatóság megkeresésre adott válaszában kifejtette, hogy elosztói engedélyesi tevékenységét - többek között - a MEKH által kiadott működési engedély, valamint a Vet.-ben meghatározottak alapján végzi.

A Vet. 2. § (1) bekezdés a) pontja szabályozza, hogy a törvény alkalmazási köre kiterjed a villamos energia elosztására.

A Vet. 29. § (1) bekezdése szabályozza az elosztó feladatait.

A Vet. 36. §-a tartalmazza az elosztói hálózathoz való hozzáférés megtagadását, a már lekötött szállítások korlátozását, csökkentését, szüneteltetését, illetve ezekről való értesítés, tájékoztatás szabályait.

A Vet. vonatkozó szabályai alapján (47. §, 50/A. § (2) bekezdés, 63. § (1)-(2), (4)-(5) bekezdés) az ELMŰ Hálózat Kft., mint elosztói engedélyes és az MVM Next, mint egyetemes szolgáltató között együttműködési megállapodás van érvényben a villamos energiával ellátott felhasználókkal kapcsolatos szerződéskötési, elszámolási és számlázási feladatok szabályozására.

Az ELMŰ Hálózati Kft., mint elosztói engedélyes engedélyesi feladatainak ellátása felett a MEKH felügyeletet gyakorol (Vet. 159. §).

A fentiek alapján a Hatóság nem tudta elfogadni, hogy az ELMŰ Hálózat Kft., mint elosztói engedélyes nem lát el közfeladatot, így nem tartozik az Infotv. hatálya alá.

2.3. A közérdekű adat megismeréséhez fűződő jog

Magyarország Alaptörvénye VI. cikk (3) bekezdése értelmében mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az Infotv. célja a hatálya alá tartozó tárgykörökben az adatok kezelésére vonatkozó alapvető szabályok meghatározása annak érdekében, hogy - a magánszféra védelme mellett - a közügyek átláthatósága a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog érvényesítésével megvalósuljon.

Az Infotv. 3. § 5. pontja szerint „**közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat**”.

Az Infotv. 3. § 6. pontja szerint közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.

Az Infotv. 26. § (1) bekezdése írja elő a közérdekű adatok megismerhetőségének általános kötelezettségét. Eszerint az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.

Az Infotv. 32. §-a értelmében minden közfeladatot ellátó szerv köteles a feladatkörébe tartozó ügyekben – így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és - személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan – elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

A Kúria a Pfv.IV.21.976/2014/9. és Pfv.IV.21.579/2015/4. számú ítéleteiben rámutatott, hogy „Az Infotv. a közérdekű adat fogalmának meghatározásánál egyértelműen összekapcsolta a közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő és egyben a tevékenységére vonatkozó, illetve a közfeladat ellátásával összefüggésben keletkezett adatok körét, így tehát e feltételeknek együttesen kell érvényesülniük ahhoz, hogy azok közérdekű adatok legyenek. (...) Az adatok közérdekű adattá minősítése akkor lehetséges, ha a közfeladatot ellátó szerv kezelésében levő és egyben a tevékenységére vonatkozó vagy a közfeladat ellátásával összefüggésben keletkezett adatról van szó.”

Kismaros településen az áramkimaradásokkal kapcsolatos adatok az ELMŰ Hálózat Kft. kezelésében vannak.

Az ELMŰ Hálózat Kft, mint elosztói engedélyes közfeladatot lát el a Vet., az ágazati jogszabályok, a MEKH által kibocsátott működési engedély, az MVM Next. egyetemes szolgáltatóval kötött együttműködési megállapodás, Elosztói Szabályzata alapján.

Az idézett törvényi rendelkezések alapján az igényelt adatok közérdekű adatnak minősülnek, mivel az adatok a közfeladatot ellátó szerv kezelésében vannak, a közfeladat ellátásával összefüggenek, és nem minősülnek személyes adatnak.

A Hatóság honlapján megtalálható dokumentum tájékoztatást nyújt az átláthatósági kötelezettségekről általában: <https://infoszab.hu/sites/default/files/2022-12/Adatk%C3%B6z%C5%91%20Kisokos.pdf>.

A Vet. 150. § (1) bekezdése szabályozza, hogy „A rendszerhasználók és az engedélyesek kötelesek a villamosenergia-rendszer, valamint a villamosenergia-piac zavartalan működését biztosító, külön jogszabályban, valamint a villamosenergia-ellátási szabályzatokban meghatározott, személyes adatot nem tartalmazó adatokat, információkat a külön jogszabályban előírt ideig megőrizni, továbbá abban - és azzal összhangban a villamosenergia-ellátási szabályzatokban - meghatározottak részére az előírt módon, időben és csoportosításban megadni.”

A (3) bekezdés alapján: „A villamosenergia-piac működésével összefüggő, a kereskedelmi szabályzatban, valamint a nemzetközi üzemi és kereskedelmi szabályzatban meghatározott adatokat az átviteli rendszerirányító és a szervezett villamosenergia-piaci engedélyes köteles honlapján vagy **az arra kijelölt elektronikus platformon folyamatosan nyilvánosságra hozni.**”

Az ELMŰ Hálózat Kft. a Hatóság részére azt nyilatkozta, hogy a villamosenergia-ellátás tervezett szüneteltetéséről szóló értesítés az elosztói szabályzatában előírt feladata, melyről a fogyasztók egyedi értesítésén túl, **a honlapon keresztül is tájékoztatást nyújt.** A tervezett áramszünetek időpontjai nyilvánosan hozzáférhetőek az ELMŰ Hálózati Kft. honlapján.

A MEKH a Hatóság részére adott válaszában hangsúlyozta, hogy a hálózati engedélyesek éves jelentései alapján ellátás-megbízhatósági értékelések készülnek, amelyek információkat tartalmaznak az ellátás folyamatosságáról, a minőségi követelményekről **a villamosenergia-ellátásban bekövetkezett kiesésekről.**

A fentiekkel kapcsolatban a Hatóság felhívta a figyelmet arra, hogy az adatigénylésnek közérthető formában és - amennyiben ezt az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv aránytalan nehézség nélkül teljesíteni képes - az igénylő által kívánt formában, illetve módon kell eleget tenni. Ha a kért adatot korábban már elektronikus formában nyilvánosságra hozták, az igény **teljesíthető az adatot tartalmazó nyilvános forrás megjelölésével is.**

Az Infotv. 28. § (1) bekezdése értelmében „*a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be.*” E jogszabályhely és a 26. § (1) bekezdés rendelkezéséből az következik, hogy az adatigénylés benyújtásához nincs szükség – se kötelező jogszabályi előírás – arra, hogy az adatigénylőnek személyazonosságát az adatigénylés benyújtása során igazolnia kellene. Az adatigénylések teljesítés szempontjából annak van jelentősége, hogy az adatigénylő olyan elérhetőségi adatot adjon meg, amelyre az adatigénylés teljesíthető.

Az Infotv. – Alaptörvényből eredő – alapvető előírása, hogy „bárki” benyújthat igényt közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerésére. A bárki kategóriájába valamennyi természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet beletartozik.

Amennyiben a közfeladatot ellátó szerv ismeri az adatigénylő nevét, valamint olyan elérhetőségét, amelyre az adatigénylés teljesíthető, úgy nem tagadhatja meg jogszerűen az adatigénylés teljesítését, mivel rendelkezésére áll olyan adat (e-mail cím), amelyre megküldheti, és akinek címezheti a kért adatokat. Egy ezzel ellentétes magatartás nagymértékben korlátozná az információszabadság (közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerhetősége és terjeszthetősége) érvényesülését.

Az adatkezelő nem jogosult a személyazonosság ellenőrzésére, és nem kérhet nyilatkozatot az adatkérés céljáról, motivációjáról sem. Az adatigénylés teljesítésének és a 29. § (1a) bekezdés szerinti adatkezelési cél megvalósításához szükséges személyes adatok a közfeladatot ellátó szerv kezelésében van azáltal, hogy az igénylő megadta a nevét és az e-mail címét. Ezen adatok rögzítésén túli adatkezelés, mint a személyazonosság megállapítása nem szükséges, így jogellenes adatkezelésnek minősülne.

A Hatóság a vizsgálat eredményeként megállapította, hogy az ELMŰ Hálózat Kft. megsértette a Bejelentő közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogát, azzal, hogy nem teljesítette a közérdekű adatigényét, ezért a Hatóság az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján **felszólította**, hogy a Bejelentő részére haladéktalanul küldje meg azokat.

3. Az ELMŰ Kft. álláspontja a felszólításra vonatkozóan és a Hatóság észrevételei

Az ELMŰ Kft. – az Infotv. 56. § (2) bekezdésében foglaltak alapján, 2023. március 16-án nyilatkozatot juttatott el a Hatóság részére, amelyben kifejtette, hogy

„- a villamosenergia elosztáshoz kapcsolódó engedélyesi tevékenység sem részben, sem egészben nem tekinthető állami- vagy egyéb jogszabályban meghatározott közfeladatnak

- *az Európai Unió gyakorlat alapján sem tekinthető közfeladatot ellátó és közérdekű adatkezelőnek Társaságunk*
- *az ELMŰ Hálózati Kft. nincs irányítási jogosultsággal járó állami tulajdonban, nem gazdálkodik közpénzzel vagy nemzeti vagyonnal*
- *közfeladatot ellátóknak járó büntetőjogi védelemben nem részesül Társaságunk”.*

Az ELMŰ Kft. nem értett egyet a Hatóság NAIH-807-3/2023. ügyiratszámú felszólításában foglaltakkal, mivel – nyilatkozatuk alapján – nem minősülnek közfeladatot ellátó szervnek, így közérdekű adatkezelőnek sem, a tulajdonosi szerkezet, illetve gazdálkodás alapján sem tekinthetők az információszabadsággal kapcsolatos jogszabályok alanyának.

A Hatóság a nyilatkozatban foglaltakkal kapcsolatban a következő észrevételeket tette:

A Hatóság a villamosenergia-szolgáltatást, ezen belül is a villamosenergia-ellátás zavartalan működésének a biztosítását a feladatellátás oldaláról közelítette meg, nem érintette a vagyoni típusú megközelítést, azaz annak vizsgálatát, hogy az ELMŰ Kft. közpénzzel gazdálkodik-e, nemzeti vagyont kezel-e, továbbá nem vizsgálta, hogy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújt-e.

A Hatóság azt is megjegyzi, hogy az elosztói engedélyes nem választható, mivel egy adott területen kizárólagos működési joggal rendelkeznek, ezért egy adott fogyasztási hely csak az adott, területileg illetékes Elosztói Engedélyes hálózatához csatlakozhat.²

A közszolgáltatás szervezése - a szakirodalom alapján - többféleképpen valósulhat meg. A szabályozó állam koncepciója szerint az állam feladata nem a közszolgáltatások közvetlen biztosítása, hanem a közszolgáltatások szervezése és a megfelelő szabályozási környezet kialakítása. Az államnak ebben az esetben azt kell – elsősorban a szolgáltatások és a verseny szabályozásán keresztül – biztosítania, hogy a jogalanyok egyenlően hozzáférhessenek az adott szolgáltatásokhoz. Az egyenlő hozzáférés elvét a hatályos (uniós és nemzeti) jogban elsősorban az infrastrukturális és az egyetemes (univerzális) szolgáltatás jeleníti meg.³

A közszolgáltatások egyik osztályozási módja, hogy az érintett szolgáltatást piaci alapon nyújtják-e vagy sem. A piaci alapú (gazdasági) közszolgáltatások közös jellemzője, hogy közszükségletet, közösségi érdeket látnak el. A legjellemzőbb piaci alapú közszolgáltatások a villamosenergia-szolgáltatás, a távhőellátás, a gázszolgáltatás, az ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés, a vasúti, közúti és légi közlekedés és szállítás, a tömegközlekedés különböző fajtái, a postai és távközlési szolgáltatások.

A piaci közszolgáltatások fogalmának alapvető tartalmát, a „magánszektor” szolgáltatásaihoz képest történő elhatárolását meghatározó fogalmi elemek közül kiemelendő:

- a) A szolgáltatás típusától függően az állam különböző szabályozási alapú garanciákkal, kötelezettségekkel a lehető legteljesebb körű ellátottságra törekszik, ha másként nem, helyettesítő szolgáltatással.
- b) A jogi szabályozás útján meghatározott ellátási kötelezettség érvényesül, amely alól általában csak garanciálisan szabályozott és részletesen indokolt műszaki, gazdasági okok fennállása esetén mentesül a szolgáltató.
- c) Az igénybevétel jogszabályban meghatározott feltételei fennállása esetében a szolgáltatásból nem lehet kizárni az igénylőt, amely a jogi szabályozásban is biztosítandó. (Azonban jogszabályi feltételek kiköthetők: pl. díjtartozás, adott fejlettségi szinten műszaki, gazdasági, földrajzi szempontok alapján lehetetlen a szolgáltatás-nyújtás stb.)
- d) A szolgáltatást általában megfizethető áron, diszkrimináció-mentesen és folyamatosan köteles nyújtani a szolgáltató, és ennek garantálására kiterjedt árszabályozás érvényesül.⁴

Az állam a gazdasági közszolgáltatások esetében a piaci folyamatokra, magánszervezetekre bízta a szolgáltatás-nyújtást, de szigorú, a piac szinte minden részét átható, erőteljes közjogi alapú gazdasági korlátok mentén szabályozza a szolgáltatás egész mechanizmusát. Ez esetben **az állam nem tulajdonosi hatalmon alapuló irányítással**, hanem a közhatalom keretében, azon belül is alapvetően jogalkotással és hatósági eszközrendszerrel, illetve mellérendeltségi, szerződéses jogviszonyok kereteiben avatkozik be a szolgáltatás folyamataiba.⁵

A közszolgáltatásnak tehát nem képezi nélkülözhetetlen fogalmi elemét a köztulajdon, az állami tulajdon és ugyanez megfordítva is érvényes: az állami tulajdonú gazdálkodó szervezet sem feltétlenül kizárólag közszolgáltatást nyújt. Vagyis **a magántulajdonú szolgáltatók is elláthatnak közszolgáltatásokat**, illetve az állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek is nyújthatnak nem közszolgáltatási típusú szolgáltató tevékenységet.⁶

A villamosenergia-ágazatban a közszolgáltatásban megtestesülő állami feladatot piaci körülmények között magántulajdonban lévő szolgáltatók (gazdasági társaságok) is ellájtják

² <https://partner.mvm.hu/hu-HU/Footer/GYIK>

³ Nyikos Györgyi-Soós Gábor Gergely: A közszolgáltatás-szervezés, a közfeladat-ellátás stratégiai szervezési ismeretei (Nemzeti Közzolgálati Egyetem 8.o.)

⁴ Lapsánszky András: A közszolgáltatás fogalmának, tartalmának tagolásának általános alapjai a hírközlési szolgáltatási rendszer mintáján keresztül (68-70.o.)

⁵ Nyikos Györgyi-Soós Gábor Gergely: A közszolgáltatás-szervezés, a közfeladat-ellátás stratégiai szervezési ismeretei (Nemzeti Közzolgálati Egyetem 8.o.)

⁶ Lapsánszky András: A közszolgáltatás fogalmának, tartalmának tagolásának általános alapjai a hírközlési szolgáltatási rendszer mintáján keresztül (80-82. o.)

kiterjedt jogi szabályozás szerint meghatározott kötelezettség alapján, hatósági felügyelet mellett és szerződéses jogviszonyok keretében is.

Az Európai Unió fogalmi rendszerében a piaci alapú közszolgáltatások alapvetően az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak (ÁGÉSZ) felelnek meg. Az ÁGÉSZ-nek nincs egységes uniós meghatározása. Ezek meghatározásában az uniós tagállamok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek. Átfogó meghatározásként az általános gazdasági érdekű szolgáltatások olyan piaci (gazdasági) természetű szolgáltatások, amelyeket az állam az általános érdek alapján specifikus közszolgáltatási kötelezettségként definiál. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások tehát nagyjából megfeleltethetők a piaci közszolgáltatások fogalmának, amelyek elvben tisztán piaci alapon is biztosíthatók. Azonban sok esetben ezek is szigorú állami szabályozás alá esnek, aminek legtöbbször az a célja, hogy a szolgáltatás az adott közösség minél nagyobb hányada (vagy akár az egész közösség) számára elérhető legyen.⁷

Az állam egyik stratégiai ágazata a villamosenergia-szolgáltatás, a hálózatok üzemeltetése, amely a vezetékes szolgáltatás jellegéből adódóan monopol jellegű tevékenység.

A Vet. szabályai között számos olyan rendelkezés található, amely a közfeladat, illetve közfeladat-ellátás irányába mutat, ezért nem az üzleti érdek dominál. A felhasználók védelme a törvény egész koncepcióját áthatja. Megjelenik például a hálózatokhoz való hozzáférés szabályozásától kezdődően, a mérés, leolvasás előírásain keresztül az árszabályozáson és az ügyfélszolgálati irodákra vonatkozó előíráson át, az egyetemes szolgáltató tevékenységének szabályozásáig, valamint felöleli a kiadandó szabályzatokat és a MEKH jogköreit is.

Ennek alátámasztására idézhetők az alábbi rendelkezések:

- Vet.1. § „E törvény célja
d) a felhasználók biztonságos, zavartalan, megfelelő minőségű és átlátható költségszerkezetű villamosenergia-ellátása,
e) a felhasználók érdekeinek hatékony védelme,”
- A 4/A. § kiemeli, hogy „A felhasználók biztonságos és zavartalan villamosenergia-ellátása **kiemelt közérdek.**”
- A 35. § (2) bekezdése alapvető szabályként rögzíti, hogy az átviteli és elosztó hálózathoz való hozzáférés feltételeinek biztosítaniuk kell az egyenlő bánásmódot, a hozzáférés feltételei nem adhatnak alapot visszaélésre, nem tartalmazhatnak indokolatlan korlátozásokat, valamint nem veszélyeztethetik az ellátás biztonságát és a szolgáltatás előírt minőségét.

Kifejezetten közérdekű adatra vonatkozó rendelkezések:

- Az ELMŰ Kft. – MEKH által jóváhagyott – Üzletszabályzata tartalmaz közérdekű adatokra, azok kiadására vonatkozó rendelkezéseket.
„Az ELMŰ Hálózati Kft. a társadalmi képviselővel a feladatkörébe tartozó, a felhasználókat érintő kérdésekben az együttműködést nem tagadhatja meg, a társadalmi képviselő számára köteles a közérdekű adatokat – az üzlet, állami vagy szolgálati titkot képezők kivételével – hozzáférhetővé tenni, a felhasználókat érintő intézkedésről tájékoztatást adni. E bekezdés vonatkozásában közérdekű adatnak tekintendők a 2011. évi CXII. törvény előírásainak megfelelő adatok.”

Az Üzletszabályzatában említett rendelkezés alapján az ELMŰ Kft. kezel közérdekű adatokat, így saját meghatározás alapján is közérdekű adatkezelőnek minősül.

Egy településre vonatkozó áramkimaradásokkal kapcsolatos adatok a Vet. 4/A. §-ban elvi élel megjelölt kiemelt közérdek körébe tartoznak. Ezek az adatok széles körben tarthatnak

⁷ Sztankó Éva: Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások és az egyetemes szolgáltatás értelmezéséről az Európai Unióban” *Competito* 2008/1.

közérdeklődésre számot, és a kiemelt közérdek a felhasználók oldaláról megjelenik, különösen a magánszemélyek és a közfeladatot ellátó, közszükségleteket kielégítő szervezetek esetében, a biztonságos és zavartalan villamosenergia-ellátásra vonatkozóan.

Kismaros településen az áramkimaradásokkal kapcsolatos adatok az ELMŰ Hálózat Kft. kezelésében vannak.

Az ellátáskiesés kapcsán adatszolgáltatási kötelezettség terheli a MEKH felé, valamint értesítési kötelezettsége van a felhasználók felé az előrelátható szünetelésről. A MEKH a Vet.-ben foglalt szabályozás alapján felügyeleti tevékenységet gyakorol az Elosztói Engedélyes tevékenysége felett.

A Hatóság egyebekben fenntartotta a NAIH-807-3/2023. ügyiratszámú levelében foglaltakat, és kérte, hogy a fent kifejtettekkel összefüggésben álláspontjukról adjanak tájékoztatást.

4. Az ELMŰ Kft. nyilatkozata

Az ELMŰ Kft. a Hatóság észrevételeire újabb nyilatkozatot tett, amelyben a következőket fejté ki:

Az ELMŰ Kft. továbbra sem ért egyet azzal, hogy az igényelt adat közérdekű adatnak minősülne, mivel – véleményük szerint – ezek az adatok eltérnek a felhasználók előrelátható, jövőbeni áramkimaradásokról való értesítési kötelezettségének lényegétől, vagyis az ellátás biztonságát és a szolgáltatás előírt minőségének biztosítását kitűző jogalkotói céltól. A Bejelentő által kért adatok az üzleti magánérdek motiválta érdeklődésre tarthatnak számot, azonban nem minősülnek közérdekű adatnak.

Az álláspontjuk szerint nem releváns a Hatóság által közszolgáltatásokra vonatkozó okfejtés, mivel a közérdekű adatkezelést közhatalmi szervek vagy egyéb, közfeladatot ellátó szervek végzik. Véleményük szerint nincs olyan jogszabály, amely kimondaná, hogy az ELMŰ Kft. közfeladatot ellátó szerv. A Bejelentő által igényelt adat nem közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat a megítélésük szerint.

A Vet. 36. § (4) bekezdése által megállapított tájékoztatási kötelezettség megfelelő teljesítése kizár minden egyéb adatközlési kötelezettséget.

A Vet. 55. § (4) bekezdése alapján a Társaság kötelező adatszolgáltatásra és az adatok közzétételére vonatkozó szabályokat külön jogszabály és a működési engedély tartalmazza, valamint az említett jogszabályi rendelkezéseknek maradéktalanul eleget tesz, ezért még hipotetikus esetben sem lehet kötelezni adatszolgáltatásra.

Az Üzletszabályzattal kapcsolatban előadta, hogy a 28/1994. (X.28.) IKM rendeletnek való megfelelés miatt szövegezték így, de a jövőben módosítani fogja az idézett szövegrész elhagyásával.

Összegezve: Az ELMŰ Kft. álláspontja, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) versenyszabályainak személyi – illetve a közérdekű adatkérés révén érintett tevékenységét tekintve – tárgyi hatálya alá tartozik.

Azáltal, hogy e tevékenysége alapvetően versenypiaci alapon végzett tevékenység, valamint azáltal, hogy nem tekinthető – különösen a Közsféra Irányelv, illetve az EUMSZ 106. cikke szerint – közzállalkozásnak, vagy közfeladatot ellátó szervnek, ezért a közérdekű adatszolgáltatásnak nem címzettje. Az ELMŰ Kft.-t nem kötelezi jogszabály az adatigény teljesítésére.

A Hatóság a nyilatkozat tartalmát nem tudja elfogadni, és a korábban kifejtettek mellett megjegyzi, hogy a közfeladatot ellátó szervnek ilyen minőségéhez nem szükséges kifejezett jogszabályi deklaráció, elegendő ehhez az ellátott tevékenység vizsgálata.

Tekintettel arra, hogy az adatkezelő a Bejelentő közérdekű adatigénylését nem teljesítette, nem biztosította számára a közérdekű adatok megismerhetőségéhez fűződő Alaptörvényből eredő alapvető jogot.

A fentiekre tekintettel a Hatóság az ügyben az Infotv. 59. § (1) bekezdése alapján

jelentést

bocsát ki.

A Hatóság jelentése az Infotv. 59. § (3) bekezdése alapján nyilvános, ezért azt a Hatóság a honlapján elérhetővé tette.

Az Infotv. 59. § (5) bekezdése értelmében a Hatóság jelentése bíróság vagy más hatóság előtt nem támadható meg.

Budapest, elektronikus aláírás szerint

Üdvözlettel:

Dr. habil. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár